

DRAGAN ZLATOVIĆ

NEPOŠTENO TRŽIŠNO NATJECANJE I POSLOVNA PRAKSA

Izvori i pravna zaštita

Zakon o trgovini

Zakon o zaštiti potrošača

PRAVO 58

Zagreb, 2009.

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	XIII
KRATICE.....	XV

Glava prva

NEPOŠTENO TRŽIŠNO I POSLOVNO PONAŠANJE

I. Pravo intelektualnog vlasništva i pravo zaštite potrošača.....	3
1. Pravo intelektualnog vlasništva i nepošteno tržišno natjecanje.....	3
2. Pravo zaštite potrošača.....	7
3. Usklađivanje domaćeg prava s pravom Europske unije.....	10
3.1. Temeljne odrednice procesa približavanja Hrvatske Europskoj uniji.....	10
3.2. Zajedničke preporuke Konzultativne radne skupine EU/RH.....	12
3.3. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.....	14
3.3.1. Općenito o Sporazumu.....	14
3.3.2. Usklađivanje zakonodavstva na području prava intelektualnog vlasništva i zaštite potrošača.....	15
3.3.3. Ostala određenja u vezi s intelektualnim vlasništvom.....	19
3.4. Dosezi u usklađivanju prava intelektualnog vlasništva i zaštite potrošača u Republici Hrvatskoj.....	20
II. Odnos nepoštenog tržišnog natjecanja i nepoštene poslovne prakse.....	27
III. Odnos prema drugim granama prava.....	29
1. Odnos prema ustavnom pravu.....	29
2. Odnos prema građanskom pravu.....	31

3. Odnos prema trgovačkom pravu.....	32
4. Odnos prema pravu konkurenциje.....	32
5. Odnos prema kaznenom pravu.....	33
6. Odnos prema upravnom pravu.....	34
 G l a v a d r u g a	
 NEPOŠTENO TRŽIŠNO NATJECANJE	
I. Uvod.....	37
II. Pojam nepoštenog tržišnog natjecanja.....	40
1. Radnja sudionika u gospodarskom prometu.....	44
2. Radnja u svrhu tržišnog natjecanja.....	46
3. Radnja protivna dobrim trgovačkim (poslovnim) običajima	49
III. Pravna priroda nepoštenog tržišnog natjecanja i potreba zaštite.....	53
IV. Pravni temelj zaštite od nepoštenog tržišnog natjecanja.....	59
1. Razvoj prava u vezi s nepoštenim tržišnim natjecanjem.....	59
2. Međunarodni izvori zaštite.....	61
3. Europsko pravo.....	64
4. Tri glavna pristupa zaštiti u nacionalnim pravima.....	64
4.1. Zaštita isključivo temeljena na posebnom zakonodavstvu.....	65
4.2. Zaštita temeljena na općim načelima odgovornosti za štetu.....	65
4.3. Kombinirani pristup.....	66
5. Uloga sudske prakse.....	66
V. Zaštita od nepoštenog tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj.....	67
1. Zakonski temelj.....	67
2. Radnje nepoštenog tržišnog natjecanja.....	69
2.1. Nelojalna (neistinita, lažna) reklama.....	72
2.1.1. Servilno oponašanje tuđe reklame.....	74
2.1.2. Lažna reklama (propaganda).....	75
2.1.3. Superlativna reklama.....	75

2.1.4. Usporedna (komparativna) reklama.....	76
2.1.5. Usporedba sustava.....	76
2.1.6. Robni testovi.....	77
2.2. Ocrnjivanje.....	77
2.3. Stavljanje u promet robe s oznakama koje mogu stvoriti zbrku.....	78
2.4. Prikrivanje mana robe.....	78
2.5. Stvaranje zbrke na tržištu neovlaštenom uporabom tuđih vanjskih oznaka.....	79
2.5.1. Nedozvoljeno korištenje tuđeg naziva ili tvrtke.....	80
2.5.2. Nedozvoljeno korištenje tuđeg robnog ili uslužnog žiga.....	83
2.5.3. Neovlašteno korištenje znaka kvalitete.....	88
2.5.4. Nedozvoljeno korištenje oznake zemljopisnog podrijetla.....	88
2.6. Protupravno pribavljanje poslovne tajne.....	89
3. Posebnosti u vezi sa zaštitom čuvenih žigova.....	89
VI. Modaliteti zaštite od nepoštenog tržišnog natjecanja.....	94
1. Općenito o modalitetima zaštite.....	94
2. Građanskopravna zaštita.....	95
2.1. Uvodno o građanskopravnim sankcijama.....	95
2.2. Tužbe radi zaštite od nepoštenog tržišnog natjecanja	96
2.2.1. Tužba za utvrđenje.....	97
2.2.2. Tužba za zabranu (prekid) daljnog vršenja djela nepoštenog tržišnog natjecanja	98
2.2.3. Tužba za uklanjanje stanja stvorenog djelom nepoštenog tržišnog natjecanja.....	99
2.2.4. Tužba za naknadu štete.....	100
2.3. Objavljivanje presude.....	104
2.4. Mjere za osiguranje dokaza o nepoštenom tržišnom natjecanju i očuvanje imovine.....	105
2.5. Zastara.....	107
2.6. Posebnosti parničnih postupaka zbog zaštite od nepoštenog tržišnog natjecanja	108
2.6.1. Pravo na tužbu.....	108
2.6.2. Hitni postupak.....	112

2.6.3. Nadležnost i sastav sudova.....	113
2.6.4. Dopuštenost revizije u ovim sporovima.....	115
3. Prekršajnopravna i kaznenopravna zaštita.....	116
3.1. Prekršaji iz Zakona o trgovini.....	118
3.2. Kaznena djela iz Kaznenog zakona.....	119
4. Upravnopravne mjere zaštite.....	121
5. Zaštita u skladu sa samoregulatornim pravilima.....	124
5.1. Uvod.....	124
5.2. Zaštita pred sudovima časti.....	125
5.3. Zaštita pred centrima za mirenje.....	134
VII. Potreba daljnje harmonizacije hrvatskog prava.....	143

Glava treća

NEPOŠTENA POSLOVNA PRAKSA

I. Europsko pravo.....	149
1. Polazišta za usvajanje Smjernice EU 2005/29/EC.....	149
2. Opće odredbe Smjernice EU 2005/29/EC.....	152
3. Područje primjene.....	154
4. Nepoštenje odnosno neloyalne komercijalne (poslovne, trgovačke, tržišne) prakse.....	155
5. Kategorije nepoštenih trgovačkih praksa	156
5.1. Trgovačke prakse koje dovode u zabludu (zavaravajuća poslovna praksa).....	156
aa) Radnje koje dovode u zabludu.....	156
ab) Propusti koji dovode u zabludu.....	158
5.2. Agresivne trgovačke prakse.....	159
6. Pravila ponašanja	159
7. Završne odredbe Smjernice i njezina primjena.....	160
8. Novele drugih smjernica EU.....	163
8.1. Amandmani na Smjernicu 84/450/EEC.....	163
8.2. Amandmani na Smjernicu 97/7/EC i Smjernicu 2002/65/EC.....	167
8.3. Amandmani na Smjernicu 98/27/EC i Uredbu (EC) br. 2006/2004.....	167
9. Dodatak Smjernici ili popis radnji neloyalne komercijalne prakse.....	168

II. Nepoštena poslovna praksa u hrvatskom pravu	172
1. Pojam i podjela	172
2. Zavaravajuća poslovna praksa	175
2.1. Zavaravajuće radnje	175
2.2. Zavaravajuća propuštanja	177
2.3. Crna lista zavaravajuće poslovne prakse	178
3. Agresivne poslovne prakse	181
3.1. Pojam i pretpostavke	181
3.2. Crna lista agresivne poslovne prakse	182
4. Komparativno oglašavanje	183
4.1. Pojam komparativnog oglašavanja	183
4.2. Prikaz rješenja iz usporedne legislative i prakse	184
4.3. Komparativno oglašavanje u hrvatskom pravu	194
5. Modaliteti zaštite potrošača od nepoštene poslovne prakse	197
5.1. Izvansudsko rješavanje	197
5.2. Upravnopravna zaštita	200
5.2.1. Ovlasti državnog inspektorata	200
5.2.2. Osiguranje dokaza	203
5.2.3. Privremene mjere	203
5.2.4. Rješenje i posljedice	203
5.2.5. Dobrovoljna kontrola	204
5.3. Prekršajne sankcije	205
6. Primjena odredbi o nepoštenoj poslovnoj praksi	206

PRILOZI

Zakon o trgovini	209
Zakon o zaštiti potrošača	247
STVARNO KAZALO	329
LITERATURA	333

Predgovor

Donošenje novog Zakona o zaštiti potrošača iz 2007. i novog Zakona o trgovini iz 2008., koji su u naš pravni sustav implementirali moderna rješenja europskog prava glede zaštite prava trgovaca i potrošača, povod je za cijelovitu raspravu pravnih aspekata tzv. nelojalnih postupanja, kako nelojalne utakmice koja se u gospodarskom prometu odvija između trgovaca, tako i one nepoštene prakse koja se odvija na relaciji trgovac - potrošač.

Izvorno se razmatra nova Smjernica EU o nepoštenoj poslovnoj (komercijalnoj) praksi iz 2005., koja je predstavljala temelj za nove zakonodavne reforme na području pravne zaštite potrošača u Republici Hrvatskoj. Ovim je izvršena daljnja harmonizacija domaćeg prava zaštite potrošača s europskim pravom, te preuzeti suvremenim modalitetima zaštite koji ojačavaju poziciju proizvođača, trgovaca i potrošača u tržišnim odnosima.

U ovoj monografiji po prvi puta kod nas dajemo cijelovit uvid u područje pravne zaštite od nepoštenog tržišnog natjecanja (tzv. nelojalna utakmica, odnosno prema novoj zakonskoj terminologiji nepošteno trgovanje). Osim što je precizno raspravljen sam pojam i pravna priroda ovog instituta, pregledno je prikazan i razvoj legislative na ovom području na međunarodnoj razini i na nacionalnim razinama velikih pravnih sustava, te recentna situacija u hrvatskom pravu trgovine.

Posebna pažnja posvećena je zaštiti žiga, sukladno rješenjima iz najnovije novele Zakona o žigu iz 2007., poglavito zaštiti od opasnosti razvodnjavanja čuvenih žigova po pravu o suzbijanju nepoštenog tržišnog natjecanja. Uz prikaz civilnih, kaznenih i administrativnih modaliteta zaštite, predstavljena je dostupna domaća sudska i druga praksa, koja može biti od koristi pravnim praktičarima, kao i svima onima čija su prava povrijeđena odnosno ugrožena. Konačno, ukazano je na niz nepreciznih i konkurentnih rješenja iz sadašnjeg hrvatskog zakonodavstva na ovom području, uz potrebu konkretnih *de lege ferenda* intervencija.

Monografija se sastoji od tri velika poglavlja i rasprave, a sadržava i priličan broj poveznica, fusnotu, primjera iz sudske prakse, uvida u među-

narodne pravne dokumente i strano zakonodavstvo, te tekstove dva važeća hrvatska zakona - Zakona o trgovini i Zakona o zaštiti potrošača. Na kraju je priložen popis korištene i preporučene relevantne literature, namijenjen zainteresiranim za daljnje proučavanje i istraživanje različitih aspekata zaštite od nepoštenog tržišnog natjecanja i nepoštene poslovne prakse.

Knjigu "Nepošteno tržišno natjecanje i poslovna praksa" predajemo pravnoj i ostaloj stručnoj javnosti kao, nadamo se, vrlo koristan teoretski i praktični priručnik i vodič u pravne aspekte nepoštenog tržišnog postupanja, posebno prilagođen studentima, sucima, odyjetnicima, arbitrima, teoretičarima i široj zainteresiranoj stručnoj publici, kao i svima onima koji imaju potrebu štititi svoja prava iz područja intelektualnog vlasništva i zaštite potrošača. Držimo dajoj je najveća vrijednost u tome što daje jednostavan i cjelovit pregled temeljnih rasprava o ovim, u domaćoj pravnoj literaturi nedovoljno zastupljenim područjima prava, dovodeći ih u neizostavnu teoretsku i praktičnu vezu.

U Šibeniku, srpanj 2008.

Dragan Zlatović, dipl. iur.